

НОВ ПОЛИТИЧКИ ЦЕНТАР ЗА ДЕМОКРАТСКА

Професор д-р Васил Тупурковски е роден 1951 година. Основно и средно училиште завршува во Скопје. Во 1972 година дипломира на Правниот факултет на Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" во Скопје. Во 1973 година одбранува магистериум на Споредбено право на Правниот факултет на Универзитетот во Мичиген, а во 1976 година докторската дисертација на скопскиот Правен факултет. Неговата академска кариера е со следниот редослед: 1974-1976 година асистент на Правниот факултет во Скопје на предметот Интернационално право; 1975-1981 г. вонреден професор; 1981 г. редовен професор. Тој е член на International Law Association (Меѓународно здружение на правници); на Peace Through Laws Association (Мир низ правото - разрешување на конфликт со правни средства); држел предавања во повеќе од 60 земји.

Политичката кариера на професорот Тупурковски почнува пред 27 години, односно во 1979-1980 г. тој е претседател на Сојузот на комунистичката младина на Југославија; 1986-1989 е член на Претседателството на Сојузот на комунистите на Југославија; 1989-1992 член на Претседателството на Југославија; а од 1998 година е претседател на партијата Демократска алтернатива.

Општествените активности на Тупурковски се: 1980-1982 г. претседател на Кошаркарскиот сојуз на Југославија; 1992 г. претседател на Македонскиот олимписки комитет; 1998 г. претседател на Културно, уметничка и спортска фондација; 1998-2000 г. претседател на Асоцијацијата на Балканските национални олимписки комитети.

Човекот кој речиси три децении е во политичките води на Балканот, личност за која се искажани многу контроверзи зборува за сегашните македонски времиња...

■ Разговорот го водеше: Силвана БЛАЖЕВА

Личноста на господинот Тупурковски неминовно веќе две децении се поврзува со случувањата во 1989 година и непринципиелната коалиција на тогаш сè уште нераспаднатата СФРЈ, со генералот Кадиевиќ од некогашната југословенска армија, со престојот во САД, со милионите долари од Тајван, со напуштањето на коалицијата со ВМРО-ДПМНЕ... Кој е всушност политичарот Тупурковски, а не професорот?

ТУПУРКОВСКИ: Прифаќајќи дека политичкиот ангажман се одвива на јавната сцена и постои затоа што постојано е потребно да се унапредува животот низ системски правила кои важат за организираниите општества, секогаш сум настојувал да дадам сопствен придонес, длабоко верувајќи дека политичкиот процес мора да биде позитивно инспириран. Исто така, верувајќи во општото добро, како цел на секоја политика, сум дејствувал не водејќи сметка за должината на моето учество во политичките процеси, туку за потребата да се унапредуваат македонските работи.

Иако, на крајот на краиштата, не е битно што човек мисли сам за себе, туку како го гледаат другите, верувам дека сум позитивен по карактер и дека заради тоа секогаш сум сакал политиката да произведува позитивни резултати. Така, би ја дефинирал мојата политичка персона - кој учествува во политиката треба и да се труди на неговата земја и на неговиот народ да им се случува постојан напредок.

Конечно, времето ми даде во право за моите залагања и покажа дека оние кои ме напаѓаа, всушност спроведуваа план за мое дискредитирање. За сите случаи кои ги наведувате сум давал убедливи објаснувања, но пропагандата е издржлива дејност, која безброј пати ги повторува лажните тврдења за да ги претвори во привид на вистина. Ке си дозволам да речам дека понекогаш да ме послушаа, наместо што секогаш работеа на моја дисквалификација, Македонија денес ќе беше во подобра ситуација.

**ВАЛИДНОСТ НА
"ОАЗАТА НА МИРОТ"**

 Како би изгледала Македонија, односно таа во регионот наречен Западен Балкан низ Ваша геополитичка призма?

ТУПУРКОВСКИ: Геополитичката карта на Балканот се исцртува пред нашите очи, како резултат на остварувањето на албанската национална кауза. Се разбира, условите за независност на Косово се создадоа со распаѓањето на поранешна Југославија но, исто така, и со поддршката која албанскиот народ ја доби од клучните меѓународни фактори. Ваквите историски процеси ќе завршат со обединувањето на Албанија и Косово. Доколку меѓународната заедница е подготвена ваквата сложена разврска да ја исконтролира до крај, тогаш ќе можеме да сметаме дека регионот ќе се стабилизира и ќе ги динамизира сопствените европски аспирации. Во случај ако работите му бидат препуштени на спонтаниот развој, новата укупната албанска држава ќе послужи како пиеломонт на обединување на сите Албанци и во такви околности ќе дојде до притисок врз територијалниот интегритет на сите околни земји. Лично не верувам во второво сценарио, но би биле крајно неодговорни ако не ги анализираме сите можни сценарија.

Геополитичката разврска на Балканот, се разбира, го опфаќа и македонското национално прашање. За разлика од албанската национална кауза, која е витална и динамична, нашите внатрешни состојби ги релативизираат македонските национални интереси. Македонија, онака како што е водена во целиот период на нејзината независност, за жал, не искажува економска и демократска валидност. Кај нас, во ова деликатно историско време, кога ќе се донесат последните балкански геополитички решенија, неопходно е да ја отфрлиме делбата на македонскиот народ, да ги отфрлиме тесните криминализираните партиски елити, кои го партизираат општеството и, веднаш, како најдобра одбрана од натамошното слабеење на македонската национална кауза, да влеземе во економски и во демократски развој.

ГЕОПОЛИТИЧКАТА КАРТА НА БАЛКАНОТ СЕ ИСЦРТУВА ПРЕД НАШИТЕ ОЧИ КАКО РЕЗУЛТАТ НА ОСТВАРУВАЊЕТО НА АЛБАНСКАТА НАЦИОНАЛНА КАУЗА. ВАКВИТЕ ИСТОРИСКИ ПРОЦЕСИ ЌЕ ЗАВРШАТ СО ОБЕДИНУВАЊЕТО НА АЛБАНИЈА И КОСОВО.

 Што остана од "оазата на мирот", реално кажано, без оглед на Вашето несогласување со првиот претседател на Македонија, кој токму така ја претстави државата?

ТУПУРКОВСКИ: Оазата на мирот, како политичка доктрина, беше една од крупните манипулации со граѓаните на Македонија. Киро Глигоров ја инагурираше како важечка доктрина иако секому требаше да му биде јасно дека военото распаѓање на Југославија ќе ги засегне сите нејзини поранешни делови. Како татко на нацијата Глигоров требаше да ја подготвува својата земја за огромните предизвици на времињата кои доаѓаа. Тој избра крупна историска манипулација како метод на дејствување во прикривањето на, тогаш во создавање, оаза на шверцот и криминалната приватизација. За жал, наместо во XXI век да влеземе како демократска и развиена земја, апсолвиралјќи ги проблемите на транзицијата од еден надминат во друг општо прифатен економски и општествен систем, денес се соочуваме со длабока економска криза, социјална бесперспективност и осиромашеност на народот, во држава во која не владее правото, туку енормната корупција и дискреционите права на тесните партиски елити. Тоа, сакале ние да признаеме или не, се ефектите на оазата на мирот на Киро Глигоров.

ВО ОВА ДЕЛИКАТНО ИСТОРИСКО ВРЕМЕ, КОГА ЌЕ СЕ ДОНЕСАТ ПОСЛЕДНИТЕ БАЛКАНСКИ ГЕОПОЛИТИЧКИ РЕШЕНИЈА, ВО МАКЕДОНИЈА Е НЕОПХОДНО ДА ЈА ОТФРЛИМЕ ДЕЛБАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД, ДА ГИ ОТФРЛИМЕ ТЕСНИТЕ КРИМИНАЛИЗИРАНИ ПАРТИСКИ ЕЛИТИ, КОИ ГО ПАРТИЗИРААТ ОПШТЕСТВОТО И, ВЕДНАШ, КАКО НАЈДОБРА ОДБРАНА ОД НАТАМОШНОТО СЛАБЕЕЊЕ НА МАКЕДОНСКАТА НАЦИОНАЛНА КАУЗА, ДА ВЛЕЗЕМЕ ВО ЕКОНОМСКИ И ВО ДЕМОКРАТСКИ РАЗВОЈ.

 Колку подготвени ќе ги дочекаме претстојните историски настани, општо на Балканскиот Полуостров, во Европа и во светот, со електорат кој буквално е бомбардиран со наше сигурно членство во НАТО и во ЕУ, а бевте и шеф на преговарачкиот тим, но и против поднесувањето на апликацијата за членство во Унијата?

ТУПУРКОВСКИ: Македонија, во севкупниот краток период на нејзината независност, беше лошо водена. Додека не разбереме дека Македонија не може да преживее ако не се развива економски и демократски, ќе продолжи нашето општо тонеење. Според тоа, сакам да констатирам дека воопшто не сме подготвени за оваа деликатна фаза на развојот и за геополитичкото преуредување на Балканот. Социјалната катастрофа и политизираната делба на народот, мораме да признаеме не се елементи за афирмација на неговата државотворна трај-

КАКО ТАТКО НА НАЦИЈАТА, ГЛИГОРОВ ТРЕБАШЕ ДА ЈА ПОДГОТВУВА СВОЈАТА ЗЕМЈА ЗА ОГРОМНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ НА ВРЕМИЊАТА КОИ ДОАЃАА. ТОЈ ИЗБРА КРУПНА ИСТОРИСКА МАНИПУЛАЦИЈА, ОАЗА НА МИРОТ, КАКО ПОЛИТИЧКА ДОКТРИНА, КАКО МЕТОД НА ДЕЈСТВУВАЊЕ ВО ПРИКРИВАЊЕТО НА, ТОГАШ ВО СОЗДАВАЊЕ, ОАЗА НА ШВЕРЦОТ И КРИМИНАЛНАТА ПРИВАТИЗАЦИЈА.

ност. Се разбира, немаме право да остануваме само на констатации. Заради тоа, јас барем ќе продолжам да се борам за единство на македонскиот народ и за негов економски и социјален просперитет. Кога ќе се живее подобро кај нас, земјата ќе биде стабилна, а нејзиниот меѓународно правен субјективитет, траен.

Не само како претседател на Демократска алтернатива, туку и како експерт од областа на правото, познати сте и по тоа што сте еден од најголемите критичари на власта. Ве потсетувам на една Ваша изјава дека Македонија нема државници...

ТУПУРКОВСКИ: Доколку лидерите се препознаваат по борбата за власт по секоја цена, вклучувајќи ја и нерегуларноста на изборите, тогаш ние имаме лидери. Доколку тие се препознаваат по инсуфициенцијата на демократските институции, меѓу кои секако спаѓаат судовите, ние имаме истакнати лиде-

Господинот Тупурковски ги објавил следниве книги:
1978 - Legal aspects of Peacekeeping and the United Nations
1980 - Обединетите нации и мирот
1984 - Меѓународно јавно право
1993 - Историјата на античка Македонија до смртта на Александар Македонски
1994 - Историјата на античка Македонија од смртта на Александар Македонски до Македонско-римските војни
1995 - Филип Втори
1998 - Александар Македонски

ри. Доколку се препознаваат, пак, по корумпираност, ние имаме вистински лидери. Немаме лидери ако тие се препознаваат по економскиот просперитет на народот. Немаме лидери ако тие се препознаваат по постојаната борба за унапредување на животот и солидарноста со сопствениот народ кога не му е лесно.

Кога ќе помислите на кое дереќе сме, зар останува дилема дали имаме или немаме вистински лидери?

Сметате ли дека заврши прекројувањето на постојните држави и цртањето нови граници? Како од аспект на меѓународното право ќе се ефектуира решавањето на статусот на Косово и успешниот црногорски референдум за независност?

ТУПУРКОВСКИ: Ние сме сведоци на последните геополитички решенија на Балканот, но тие не се завршени. Со голема доза на сигурност можеме да прогнозираме дека независно Косово и Албанија ќе се обединат во една поголема албанска држава. Во ваквата разврска, неопходни се гаранциите на клучните меѓународни фактори дека нема да дојде до притисок врз територијалниот интегритет на соседните држави. Од друга страна, ние и самите мораме да се подготвуваме за ваквиот расплет. На тој план, за жал, не сме успешни. Ваквата крајно деликатна историска ситуација не се чека во длабока економска и социјална криза. Новите решенија на Балканот не се чекаат без демократски институции, со партизирано судство и

со нерегуларни избори. Конечно, времето кое ќе дојде не се чека со владејачки елити кои го претставуваат епицентарот на високата корупција која владее кај нас. Обратно, треба веднаш да влеземе во економски развој. Тој, самиот по себе, не е можен без демократски институции и правна држава. А кога ќе создадеме демократски институции и правна држава, тогаш корупцијата ќе биде елиминирана. Само тогаш и на тој начин ќе бидеме подготвени да ги совладаме сите предизвици на геополитичкото преуредување на Балканот.

Политичката соработка на Македонија е јасна, но без издржана двострана економска соработка на прагот сме одредени владејачки личности да го изедат и она што остана во земјава... Да се потсетиме на нашата принципиелност во почитувањето на ембаргото..., на востанувањето на "Бунарџик"... Дали реално имаме стручен и финансиски потенцијал за барем делумно остварување на економските програми, кои за постфестум по 5 јули ни ги сервираат партиите?

НАШИТЕ ВЛАСТОДРЖЦИ, КОИ ВОДАТ ВИСТИНСКА ВОЈНА ЗА ДА ЗАВЛАДЕАТ СО ЕКОНОМСКИТЕ ПОТЕНЦИЈАЛИ НА ЗЕМЈАВА, ОДАМНА ВЛЕГОА ВО КРУПЕН КРИМИНАЛ (ПРИВАТИЗАЦИЈА, ШВЕРЦ, НЕНАМЕНСКО ТРОШЕЊЕ НА БУЏЕТСКИТЕ ПАРИ), ЗА ДА ГИ ПОСТИГНАТ СВОИТЕ ЦЕЛИ. СПОРЕД ТОА, ТИЕ НУЖНО ЌЕ ПРОДОЛЖАТ СО ОВА ШТО ЗАТОА ШТО САМО ТАКА ПРОФИТИРААТ. СО НИВ НАШИТЕ СОСТОЈБИ НЕМА ДА СЕ МЕНУВААТ, ОСВЕН НА ПОЛОШО. БЕЗ НИВ, ШТО ПРЕД СЕ ЗАВИСИ ОД НАРОДОТ, МАКЕДОНИЈА РЕЛАТИВНО БРЗО ЌЕ ИЗЛЕЗЕ ОД ДЛАБОКАТА ОПШТА КРИЗА ВО КОЈА ПЛАНСКИ ЈА СМЕСТУВААТ НАШИТЕ ВЛАДЕЈАЧКИ ЕЛИТИ.

ТУПУРКОВСКИ: Македонија може економски да се обнови. Ние треба приоритетно да им се посветиме на земјоделството и на обновата на индустриското производство преку рестартирање на постојните капацитети. За таа цел, мораме да издвоиме средства од државниот Буџет. Кога во овие капитални економски гранки ќе инвестираме сопствени пари, тогаш ќе се појават и странските инвестиции. Значи, нам ни е неопходно да демонстрираме волја за развој. А зошто ја немаме е прашање за долги елаборации. Сосема накусо, меѓутоа нашата волја отсутува затоа што економскиот развој не се случува без демократски институции и владеење на правото. Нашите властодржци, кои водат вистинска војна за да завладеат со економските потенцијали на земјава, одамна влегоа во крупен криминал (приватизација, шверц, ненаменско трошење на буџетски-

те пари), за да ги постигнат своите цели. Тоа е толку крупно што општеството полека ја губи битката со нив. Тие не се и не можат да бидат заинтересирани за развој на земјава, затоа што правната држава и демократските институции кои неминовно го следат развојот, ќе ги дискредитираат. Според тоа, нашите властодржци, нужно ќе продолжат да ги узурпираат потенцијалите на земјата затоа што само така профитираат. Со нив нашите состојби нема да се менуваат, освен на полошо. Без нив, што во прв ред зависи од народот, Македонија релативно брзо ќе излезе од длабоката општа криза во која плански ја сместуваат нашите владејачки елити.

Демократска алтернатива ја доживува судбината на помалите партии... Дали на парламентарните избори Вие би типувале на сегашната позиција или на моментната опозиција, односно дали Титовата нова партија ќе биде фактор за идниот владин состав? Како тука ќе се најдат ДОМ, Народна, ДУИ, ПДП... и неколкуте неформални коалиции на старо-новите партии?

ТУПУРКОВСКИ: Во Македонија ќе ни се случат уште едни нерегуларни избори затоа што никој не сака да се регулира прашањето на финансирањето на партиските кампањи. И во овој случај, како и досега, партиските елити ќе инвестираат енеморни суми криминални пари во изборниот процес. Тие ќе му се продадат и на црниот ѓавол само за да трошат неконтролирано. На тој начин, генерирајќи нерамноправност на учесниците на изборите, преку криминал, одново ќе рефлектираат да ја освојат или да останат на власт. Ваквите услови, постојано карактеристични за нас, ви даваат можност успешно да ги прогнозирате резултатите. Би рекол, што е разликата кога владеат едните или другите во нашава држава. СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ не се плашат едни од други и немаат проблем меѓусебно да се менуваат на избори. Тоа создава убав привид на демократија. Во меѓувреме, натамошно богатење, корупци-

ја и криминал. Тие имаат проблем со трети субјекти кои можат да ја добијат довербата на граѓаните и да ги маргинализираат за секогаш.

Во овој контекст, тешко ми е да разберам зошто лидерите на новоформираните партии, вклучувајќи го и Тито Петковски, не сакаат да им ја дадеме можноста на граѓаните да гласаат за алтернативен политички блок, кога веќе е повеќе од јасно, врз основа на нивните катастрофални владејачки перформанси, дека граѓаните веќе не сакаат на мнозински начин да ги поддржуваат досега видените партиски елити на СДСМ и на ВМРО-ДПМНЕ.

Идејата за "трет пат" на политичката сцена не опстана. Зошто "центарот" не може да се најде себеси?

ТУПУРКОВСКИ: Искрено се надевам дека создавањето на политичкиот центар сепак ќе почне токму на овие избори. Граѓаните сакаат укрупнет центар на кој би можеле да му го дадат својот мандат. Демократска алтернатива активно ќе продолжи да ги промовира вистинските интереси на граѓаните и тоа ќе се случи порано или подоцна. За земјата подобро е порано.

СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ НЕ СЕ ПЛАШАТ ЕДНИ ОД ДРУГИ И НЕМААТ ПРОБЛЕМ МЕЃУСЕБНО ДА СЕ МЕНУВААТ НА ИЗБОРИ. ТИЕ ИМААТ ПРОБЛЕМ СО ТРЕТИ СУБЈЕКТИ, КОИ МОЖАТ ДА ЈА ДОБИЈАТ ДОВЕРБАТА НА ГРАЃАНИТЕ И ДА ГИ МАРГИНАЛИЗИРААТ ЗА СЕКОГАШ.

ТЕШКО МИ Е ДА РАЗБЕРАМ ЗОШТО ЛИДЕРИТЕ НА НОВОФОРМИРАНИТЕ ПАРТИИ НЕ САКААТ ДА ИМ ЈА ДАДЕМЕ МОЖНОСТА НА ГРАЃАНИТЕ ДА ГЛАСААТ ЗА АЛТЕРНАТИВЕН ПОЛИТИЧКИ БЛОК, КОГА Е ПОВЕЌЕ ОД ЈАСНО, ВРЗ ОСНОВА НА НИВНИТЕ КАТАСТРОФАЛНИ ВЛАДЕЈАЧКИ ПЕРФОРМАНСИ, ДЕКА ВЕЌЕ НЕ САКААТ НА МНОЗИНСКИ НАЧИН ДА ГИ ПОДДРЖУВААТ ДОСЕГА ВИДЕНИТЕ ПАРТИСКИ ЕЛИТИ НА СДСМ И НА ВМРО-ДПМНЕ.

Колку има вистина во тоа дека на политичката сцена се појавија добро испланирани "политички тројански коњи"?

ТУПУРКОВСКИ: Заради нерегуларноста на досегашните избори во државава ни се случуваат разни форми на финансиски, но и политички узурпации на изборното право на граѓаните. Во оваа смисла, заради избраниот модел на пропорционални избори, големите партии сакаат да видат поголем број помали учесници затоа што на тој начин се разводнува силата на алтернативниот политички блок. Бидејќи тие немаат проблем со меѓусебната конкуренција, но не сакаат на ниеден начин да прифатат конкуренција на трети субјекти, нивното однесување, иако политички криминално, не е тешко да се разбере.

Ваше предвидување за изборните резултати со оглед на тоа што секојдневно се менуваат партиските врски, некои се кријат, односно пазарењата не излегуваат по домашниот есап?

ТУПУРКОВСКИ: На овие избори третите сили, ако можам така да ги наречам, пропуштија можност да ги маргинализираат досега владејачките елити на СДСМ и на ВМРО-ДПМНЕ. Тоа ќе има крупни негативни последици за решавањето на кризните аспекти на животот во земјата. Што се однесува до прогнозите, мислам дека ВМРО-ДПМНЕ ќе победи, но нема да биде во состојба да формира влада.